

Handläggare
Kristofer Tengliden
Trafikplanering
08-50826374

Till
Trafik- och renhållningsnämnden
2013-10-30

Anne Kemmler
Anläggning
08-50826345

Renovering av Sergel torgs tätskikt. Lägesrapport

Förslag till beslut

1. Trafik- och renhållningsnämnden godkänner lägesrapporten för etapp 1 avseende renoveringen av Sergels Torg

Per Anders Hedkvist
Förvaltningschef

Lars Jolérus
Avdelningschef

Sammanfattning

Trafikkontoret har fått i uppdrag att byta tätskikt och förstärka sträckan; Klarabergsgatan – Sergels Torg – Hamngatan, då tätskiktet har uppnått sin tekniska livslängd. Arbetena utgör också en förberedelse inför den spårväg, Spårväg city, som planeras över området. Kontoret har fått i uppdrag att utvärdera första etappen av renoveringen innan kommande etapper påbörjas.

För att klara framkomligheten under byggtiden har en prioritering av trafikslagen enligt framkomlighetsstrategin gjorts. De kapacitetsstarka färdmedlen, kollektivtrafik, gång och cykel har prioriterats.

Trafikkontoret
Anläggning

Fleminggatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Växel 08-508 272 00
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
stockholm.se

Bakgrund

Gatustråket Klarabergsgatan – Sergels torg – Hamngatan ligger på olika bro- och däckskonstruktioner som är mellan 40 och 65 år. På sträckan Vasagatan – Regeringsgatan finns stora brister i gatuytornas tätskikt vilket idag påverkar konstruktionernas långsiktiga funktion och medför störningar i pågående underliggande verksamheter. Tätskikten har uppnått sin tekniska livslängd och måste bytas.

Det berörda området är av central betydelse för Stockholm, dess invånare, de företag och institutioner som verkar i och omkring Stockholm. Fastighetsvärdena i området är de högsta i kommunen varför påverkan från projektet på fastigheter och verksamheter kan få stora ekonomiska konsekvenser som är svåra att överblicka.

Tätskiktsreoveringen samordnas med den spårväg, Spårväg City, som planeras över området. De undersökningar som genomförts visar att förstärkningar är nödvändiga dels för den framtida spårvägen och dels för den övriga trafik som kommer att belasta konstruktionen.

Detta mycket komplicerade projekt är indelat i flera etapper. Tätskiktsreoveringen och förstärkningsarbetenas fysiska arbeten startade hösten 2012. Den första etappen är i anslutning till kvarteren Sporren och Stigbygeln i hörnet Drottninggatan/Sergelgatan (Soltorget). Inför starten krävdes evakuering av underliggande butikslokaler, ett avtal arbetades fram som ingår i den fortsatta planeringen.

En principöverenskommelse är tecknad med alla fastighetsägare i området. Den hanterar den påverkan projektet har på dessa. Etappindelningen av arbetet är en del av överenskommelsen. För etapp 1 har två avtal med berörda tomträtthavare träffats. För övriga fastighetsägare tecknas genomförandavtal så snart det är möjligt med hänsyn till projektets framdrift och etappindelning.

Då projektet innehåller delar som är knutna till Spårvägs Citys förlängning Hamngatan – Klarabergsgatan, med förstärkningar som är nödvändiga för spårvägsprojektet, skall också ett genomförandavtal tecknas med Trafikförvaltningen. Beroende på projekteringsläget för spårvägen, och tidplanen för järnvägsplanen, kunde dock inte ett sådant avtal träffas före start av tätskiktsprojektets etapp 1.

Istället har ett tilläggsavtal till Samverkansavtalet för Spårväg City träffats mellan Stockholms Stad och SL. I detta avtal hanteras sträckan Hamngatan – Klarabergsgatans övergripande delar och en princip för ekonomisk fördelning och begränsning av konstruktionsarbeten kopplade till spårvägen.

Samtliga ovan nämnda avtal är villkorade och godkända i exploateringsnämnden samt trafik- och renhållningsnämnden. Samtliga avtal utom de separata överenskommelserna med berörda fastighetsägare är dessutom godkända i kommunfullmäktige 2012-09-03. Genomförandeavtal för den aktuella sträckan av spårvägen träffas så snart det är möjligt.

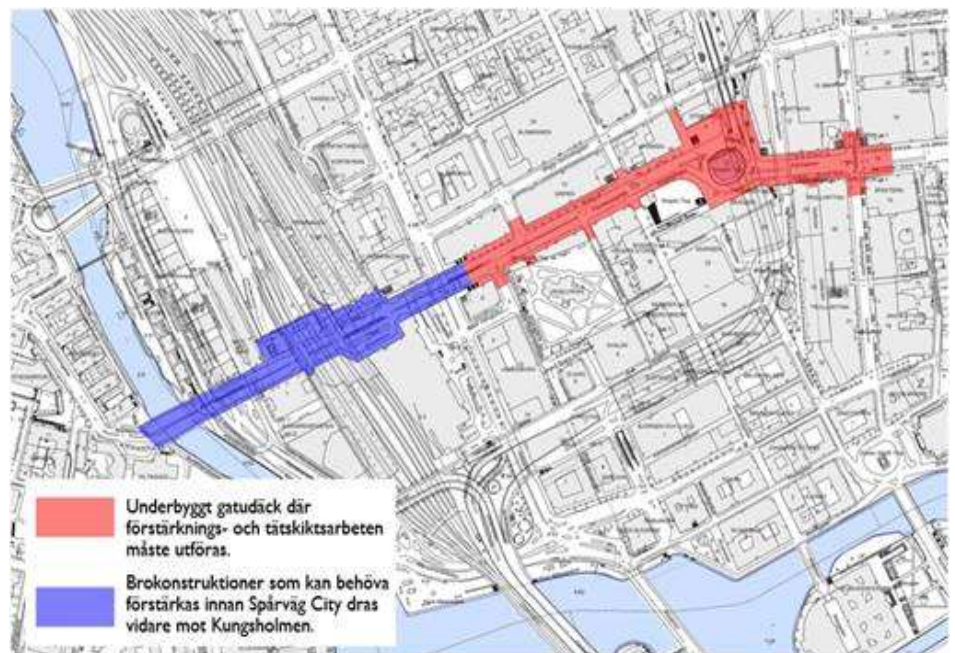

Fig 1 Projektområde. Rödmarkerat är område för tätskiktsbyte och förstärkning. Blått är område som kan behöva åtgärdas vid en förlängning av Spårväg City till Kungsholmen.

En entreprenör för första etappen som innefattar etapperna Sergel Torg, Soltorget, Sergelgatan, Sveavägen vid höghus 5, Sergelfontänen och Klarabergsgatan vid Nils Ferlins Torg samt Klarabergsgatan upp mot Sergelfontänen, har upphandlats i ett samverkanskontrakt. Tätskiktsbytet/ förstärkningsarbetet påbörjades under november 2012.

Beslut	Nämnd
Tätskiktsrenovering Sergels Torg. Utredningsbeslut	TrN 2010-08-13
Renovering av Sergels Torgs tätskikt. Inriktningsbeslut för hela Renoveringen samt genomförandebeslut för etapp 1	TrN 2011-09-28
Renovering av Sergels Torgs tätskikt. Inriktningsbeslut för hela Renoveringen samt genomförandebeslut för etapp 1	KF 2012-04-02
Renovering av Sergels Torgs tätskikt. Genomförandebeslut samt tilläggsavtal till samverkansavtal för Spårväg City	KF 2012-09-03

Ärendets beredning

Ärendet har beretts internt inom Anläggningsavdelningen i samråd med Trafikplaneringsavdelningen, Stadsmiljöavdelningen, Tillståndsavdelningen, Kommunikationsavdelningen. Samråd har även skett med City i samverkan, Brottsförebygganderådet (BRÅ), Polisen, Kulturförvaltningen, Skönhetsrådet, Stadsmuseet, Fastighetsägarna, Stockholms Läns Landsting (SLL), Norrmalms stadsdelsförvaltning och ledningsbolagen.

Analys och konsekvenser

Tätskiktsprojektet är ett komplicerat projekt på en plats med många berörda. I projektet har kontoret arbetat målmedvetet med att samordna både projektering och produktion i syfte att säkerställa att tidplanen säkerställa att tidplanen uppfylls till rätt kvalité och inom angiven budget. Kontoret har också arbetat tillsammans med berörda förvaltningar, bolag, fastighetsägare, näringsidkare och trafikförvaltningen. Efter kontakt med Polisen har området försetts med bättre belysning och undertaket (under den tillfälliga gångbron) har målats i ljus färg.

Att utföra ett projekt mitt i centrala Stockholm, där näringsliv, butiker, kontor, fastighetsägare, kollektivtrafiken och turister mm möts kräver en noggrann och detaljerad planering och samordning med alla berörda parter. En utmaning för projektet är att få alla delaktiga och tydlig formation till berörda om projektets framfart är oerhört viktigt.

Kontoret har varit lyhörd för inkomna önskemål och synpunkter, val av arbetssätt har om möjligt förändrats för att störningarna ska begränsas under projektets gång i och med att förutsättningarna i konstruktion har varit olika.

Kontoret har en egen hemsida för projektet, där information delges och uppdateras kontinuerligt, det finns också en mejlbox som projektledningen ständigt bevakar. Information till berörda, främst fastighetsägare ges varannan vecka genom ett informationsbrev gällande i första hand produktion. Informationsbrevet följs upp med regelbundna fastighetsägar-möten. Projektledningen har i olika sammanhang informerat om projektet bland annat BRÅ, City i samverkan, Polisen och Stadsdelsförvaltning Norrmalm, TV 4 och ABC m.fl. Inför varje trafikomläggning har fastighetsägarna bjudits in till ett informationsmöte. Möten på plats har också skett hos butiksägare.

Entreprenören har bidragit till att hitta nya konstruktiva lösningar för produktionen som gynnat tidplan och ekonomi. Där konstruktionens beskaffenheter tillåter, väljs en skonsammare metod, vattenblästring istället för traditionell vattenbilning, vilket medför att underliggande lokaler inte behöver utrymmas utan verksamheter kan pågå som vanligt.

Arbetsområdet har täckts med tält, för att produktionen ska kunna pågå oberoende av väder. Med tält kan nederbörd undvikas på tänkt arbetsyta samtidigt som luftburet buller kan dämpas till viss del. Tältet utgör också ett skydd för omgivningen och ger ett snyggt och prydligt intryck av arbetsplatsen.

Det tidigare föreslagna materialet skyddsbetong (som skydd för tätskiktet) har ersatts med gjutasfalt, som har samma egenskaper som skyddsbetong och utgör ett fullgott skydd för tätskiktet. Det har dessutom den goda egenskapen att ytan direkt kan belastas.

Under projektets första del har 25 % av den totala ytan behandlats, knappt 8000 kvm har frästs eller vattenbilats bort, nytt tätskikt, förstärkning, gjutasfalt och kanalisation samt tillfällig återställning har utförts. Ytan vid Soltorget har kunnat öppnas 3 månader innan planerad färdigställande tid. Vilket har medfört att Soltorget under sommaren har fungerat som tidigare.

Buller och vibrationer är en viktig del i projektet att ta hänsyn till och vibrationsmätare har varit uppsatta på känsliga ställen sedan projektet startade. Vid varje arbetsmoment har ljudmätningar genomförts och en del av det luftburna ljudet har kunnat skärmas av genom tältet. Entreprenören har låtit bygga in delar av vattenbilningsroboten.

En riskinventering har genomförts i projektet samt gemensamt riskinventering med Trafikförvaltningen. Diskussion och samarbete har också utförts tillsammans med Räddningstjänsten gällande utrymningsvägar och uppsamlingsplatser för kringliggande verksamheter i området när produktion pågår. Exempel på risker som hanteras är samordning med Trafikförvaltningens tidplaner, buller och vibrationer och säkerhet för tredje man.

Återställning

Klarabergsgatan idag

Klarabergsgatan domineras idag av stora asfalterade ytor för fordonstrafik samtidigt som ytorna för gående är för små. Gatan har inte den karaktär som en entrégata till Stockholm och affärgata i innerstadens mest centrala del bör ha.

Den tidvis stora trängseln på gångbanorna gör att gatan upplevas som rörig. Klarabergsgatan är viktig för gångtrafiken, och är en av de gator som har flest gående i City. Antalet gående är idag ca 40 000 per dygn. Trafik- och renhållningsnämnden beslutade 2012-05-24 att ge trafikkontoret i uppdrag att utreda ny utformning av Klarabergsgatan, där Spårväg City integreras i den färdiga gatuutformningen på ett attraktivt och funktionellt sätt.

Det finns ett antal pågående projekt i närområdet att förhålla sig till när Klarabergsgatans framtida funktion och utformning utreds. Dels Citybanan med entré på Klarabergsgatan som ska stå färdig 2017, dels Spårväg City som ska förlängas från Hamngatan till Klarabergsgatan med en ny ändhållplats 2018. Staden har påbörjat renovering av konstruktionerna under gatan samt förstärkningar för spårvägen. Fram till 2018 kommer gatans ytskikt i olika etapper helt tas bort för att det skall vara möjligt att komma åt konstruktionerna.

Utredningar pågår för en ny utformning av Klarabergsgatan och resultatet tas upp i nämnden när dessa är klara.

Ekonomi

För projektet finns en controller utsedd som har full insyn i ekonomin och som stöttar projektet i den ekonomiska uppföljningen. Kontoret har full insyn i entreprenörens ekonomisystem och utsedd bygglédare kontrollerar alla underlag, som månadsvis levereras till kontoret. Ekonomimöten med entreprenören genomförs och protokollförs månadsvis.

Projektet håller budgeten då den första etappen kunnat genomföras till en lägre utgift än vad som kalkylerades vid genomförandebeslutet. Det är dock viktigt att fortsatt arbeta mycket aktivt för att göra besparingar i de kommande etapperna. Det återstår 75 % av arbetet och det finns stora ekonomiska risker i den här typen av komplicerade projekt.

Trafikkontorets förslag

Kontoret föreslår att nämnden godkänner lägesrapporten för tätskiktsrenoveringens första etapp.

Slut